

Kaj pa proizvajamo, kaj pa prodajamo? Nič konkretnega, ampak abstraktni so naši proizvodi, naši trgovinski predmeti. Mi prodajamo, dragi moji, svojo učenost, svoje znanje s tem, da izkušamo to podati svojim učencem. Oni nas za to sicer ne plačajo, a plačajo nas oni deželni očetje (boljše: očmi!) ki nam režejo kruh.

Svetujem vam torej, dragi tovariši, podražimo tudi mi te svoje produkte, ki jih proizvajamo in za katere nas tako slabo, tako nizko plačujejo. Za to, kar nam plačajo, dajemo mi veliko preveč blaga, veliko predobro, preveliko mero. Ako nas toliko višje ne plačajo, kolikor zahtevamo, dajmo manjšo, slabejšo mero onim, ki kupujejo od nas.

Ako sme podražiti svoje produkte fabrikant, trgovec, mesar, kmet, zakaj bi mi ne smeli storiti tega? Plačajte nas tako, kakor zahtevamo, če ne, vam bomo dajali manj in slabejšega blaga. Poskočimo torej s svojimi cenami, oziroma postanimo pasivno-resistenčni ali pa resitenčno-pasivni in to prej ko mogoče!

To je moj predpustni nasvet, ki vam ga, tovarišice in tovariši, stavim v upoštevanje. Prepričani bodite, ako ga uvažujete, da bo prihodnji naš predpust veselejši kot je letošnji, in ne bo nam treba več peti s Prešernom:

„Oj, predpust, ti čas presneti,
da bi več ne prišel v drugo!“

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

— registrovana zadruga z omejenim jamstvom. —

Promet do konca prosinca 1907 K 12.533'67.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

„Metoda pouka! No, vidite, mi nimamo nobene predpisane metode, vsaj skupne ne, ker kakor ni vsak črevelj za vsako nogo, tako tudi ni ena in ista metoda za vsak predmet ali vsakega učitelja. Slehrni učitelj si priroji metodo po svoje. Zborna vzgoja učiteljeva in pa — kar sem vam že omenil — njegova priznana vestnost nam jamčita, da zadene vsak posameznik gotovo pravo metodo, četudi je ni posnel po kakšni metodiški knjigi in četudi ji ne ve slavnega imena. — O predmetih, ki jih učimo, je težko govoriti. Strogo ločenih predmetov nimamo. Videli ste prej, da se dá na malih, vsakdanjih novicah, ki jih prinaša naš šolski list, obravnavati vse. Tu je čitanje, računstvo, zemljepis, zgodovina, prirodoznanstvo, tudi slovnica, kakor jo mi razumemo, namreč le v obliki — slovniško in stilistiško pravih govornih vaj — in tudi spisje kot napisavanje teh govornih vaj; združeno imate torej vse. Ne vemo dostikrat natančno, kje se konča en predmet in kje prične drugi, nikakih strogih mej ne delamo med njimi.“

„Torej nimate nobenega predpisanega urnika, po katerem se vam je strogo ravnati, šolskega zvonca morebiti tudi ne, ki bi vam z jedkim glasom hipoma prestrigel nit navdušenega predavanja, da vam hipno upade vsa fantazija, vsa navdušenost za predmet, kakor upade počen balon?“

„Ne urnika, ne šolskega zvonca nimamo. Čemu pa? Ako ne ločimo strogo predmetov, tudi urnika ne potrebujemo. Imamo sicer nekak red, po katerem slede predmeti v dopoldanskem

Stik z ljudstvom.

(Dalje.)

6. Pevska in izobraževalna društva.

V zadnji številki našega lista smo govorili o snovanju posojilnic. Danes iznova apelujemo na vse ljudsko učiteljstvo, da uvažuje naše nasvete ter začne takoj delovati na tem polju. S snovanjem posojilnic si bomo kaj kmalo utrdili in zagotovili svoje stališče med ljudstvom. Zato le tukaj na delo!

Poleg posojilnic in raznovrstnih drugih zadrug priporočamo tovarišem in tovarišicam, da podpirajo in ustanavljajo križem slovenske domovine napredna pevka in raznovrstna izobraževalna društva. Le pogledimo si našega vrlega tovariša Janka Žirovnika v Št. Vidu nad Ljubljano, kako uspešno deluje s svojim znanim pevskim zborom med tamošnjim ljudstvom. In to naši klerikalci dobro vedo. Zato so pa poizkusili že vsa dovoljena in nedovoljena sredstva, da bi strmoglavili njega in njegov ugled. Pa ne gre in tudi ne pojde, ker je tovariš Žirovnik tudi v šoli v vsakem oziru kos svoji nalogi. To moramo pa mimogrede poudarjati, da mora vsakdo izmed nas, kdor hoče v naprednem smislu delati med ljudstvom, biti najprvo v šoli na svojem mestu, da mu šolska oblastva ne morejo blizu.

Pogledimo si dalje vrlo „Košansko pevsko društvo“, ki mu je načelnik in pevovodja tovariš Janko Grad. Vsa čast mlademu tovarišu, ki s takim navdušenjem deluje med tamošnjim kmetijskim ljudstvom. V minulemu letu je to društvo sedemkrat javno nastopilo ter imelo 324 K čistega dohodka; pevskih vaj je imelo 113, ki so trajale skupno 221 ur! Ali ni to vse hvale vredna požrtvovalnost? „Košansko pevsko društvo“ ima pa tudi svoj tamburaški zbor z 18 tamburaši. Duša pevskemu društvu in tamburaškemu zboru je pa seveda tovariš Janko Grad. V zahvalo za njegov trud ga je izvolil zadnji občni zbor svojim častnim članom. Poleg tega prireja pa tovariš J. Grad tudi roditeljske sestanke ter poučuje ljudstvo, kako naj vzgaja mladino doma, da bo imel šolski pouk tem večji uspeh. Tako deluje učitelj, ki je na svojem mestu in tako mora

učnem času, a ta red nam predpisujejo le predmeti sami, ki slede od težjega do lažjega ali pa se menjajo. Sicer je pa ta red mnogokdaj odvisen od zunanjih vtiskov, ki se jim ni mogoče izogniti, ker mogočno vplivajo na učitelja in na učenca. In če nimamo urnika, tudi ni potreba šolskega zvonca, ki bi nam odmerjal ure in ki pouk le moti.“

Med takimi pogovori je minil čas do obeda. Zapel je glasen zvonec — a ne šolski — in privabil vso mladino k obednicam. Katerim sva se tudi midva približala. Bile so to le pritlične stavbe, kakor vsa šolska poslopja ali kvečjemu enonadstropna s stanovanji za učitelje in služabništvo v prvem nadstropju. Ob obednici je bila kuhinja in je jed za kacic 100 otrok v eni obednici prihajala na malih vozičkih, ki so tekli po tiru med mizami.

Mi dva sva sedla k posebni mizi ob zidu, in postregli so nama z istimi jedili ko učencem. Jedila so bila preprosta, a okusna.

Obed je hitro minil.

Učitelj mi reče: „Sedaj odidejo otroci zopet pod milo nebo. Jaz sem danes prost, in sem vam torej na razpolago. Pojdiva na vrt, tam se lahko še nadalje razgovoriva o našem šolstvu, ako vas zanima.“

(Dalje.)

delati dandanes vsakdo izmed nas. Učitelj in učiteljica, ki si ne upa med ljudstvo ter deluje samo v šoli med štirimi stenami, ta ne pozna toka današnjega časa ter sodi med staro šaro!

Kaj lepo uspeva s svojim pevskim zborom tudi tovariš Mrcina v Vipavi. In takih tovarišev je še več med nami, ki jim gre zato vsa čast in smo ponosni nanje.

V kraju, kjer dosega šola svoj namen, se vzdržuje lahko tudi kakršnokoli izobraževalno društvo, n. pr. bralno društvo, čitalnica, kmetijska podružnica, gospodarsko društvo, sadjarsko društvo i. t. d., kakor že nanesejo krajevne razmere. Podpornik, ustanovitelj in duša takim društvom mora biti zopet učitelj, če se zaveda svojega poklica med ljudstvom, zakaj ne samo, kar velewa nam stan, kar more, to mož je storiti dolžan.

Torej le med ljudstvo ter vzdržujmo in snujmo napredne posojilnice in druge raznovrstne zadruge, napredna pevska, izobraževalna in gospodarska društva, javne knjižnice i. t. d., da privežemo ljudstvo naše in pripravimo boljšo bodočnost našemu stanu in tem potem pa gotovo tudi našemu narodu. Uspeh bo plačilo delu.

Pri snovanju javnih knjižnic in pri prirejanju javnih predavanj polagamo učiteljstvu prav toplo na sree, da stopi pri takih prilikah v stik z „Akademijo“ in „Prosveto“, ki bosta gotovo dragevolje podpirali učiteljstvo pri tem velevažnem delu za naobrazbo našega ljudstva. Le na delo!

(Dalje.)

Ne zabite „Učiteljskega konvikta“!

Šolstvo v Trstu.

** V sledečih vrsticah hočem opozoriti slovensko učiteljstvo na pojav, ki označuje šolstvo v Trstu.

Na zasebni dvorazredni ljudski šoli s pravico javnosti srbske verske občine v Trstu je delovala od lanske (1905) jeseni v Črni Gori in v Peterburgu izšolana in v Dalmaciji izprašana učiteljica gospodična Z. B., ki si je v tržaških slovanskih krogih hitro pridobila mnogo simpatij, posebno zaradi svojega delovanja kot učiteljica ruščine v tukajšnjem ruskem kružoku.

Hipoma pa smo v začetku decembra 1906 zvedeli, da je učiteljica Z. B. nenadoma zapustila svojo službo ter se ji formalno odpovedala. Za vzrok temu svojemu koraku je navedla nek slučaj discipline v šoli. Trdila je, da je bilo njeno življenje v nevarnosti zaradi arogantnega vedenja nekega učenca, oziroma njegove matere. Mislili smo, da bo pač učiteljica nekoliko dni ostala doma, a potem jo bo šolska oblast — šola ima pravico javnosti — zopet prisilila, vrniti se v šolo, ugladivši ji pot tja s preiskavo in rešitvijo navedenega disciplinarnega slučaja.

A šolska oblast se ni genila, in izpraznjeno mesto še sedaj ni izpopolnjeno. To nas sicer ne vznemirja toliko, zakaj šola ima komaj 30 učencev, a čudno se nam zdi, da ne preiščejo takega slučaja. S tem trpi ugled šole in učiteljstva. Drzen nastop učenca in njegove matere prežene delavno učiteljico iz šole, in na koncu triumfira mali junak, ko ostane v šoli brez vsake graje, učiteljica pa niti toliko ni upoštevana, da bi oblastve stvar preiskovalo.

Poznamo vzrok takim odnošajem: v Trstu nimamo nobene šolske oblasti! Ni ne mestnega ne deželnega šolskega sveta za deželo Trst in okolico. Namestništvo, magistrat, oziroma municipij in namestniški svetovalec (nekako „okrajni glavar“) respektirajo silno drug drugega, a kadar je treba kaj ukreniti, takrat se skrivajo drug za drugega, kakor bi lovili slepe miši. In šolstvo in učiteljstvo plačata stroške!

Zdravimo si rane!

(Dopis s Štajerskega.)

V 3. šte. „Učit. Tov.“ sem čital koprneče želje nekega tovariša, ki si želi tako neizmerno jasnih, vedrih dni, si želi orjaškega stanovskega ponosa — napredka.

Besnica je, dragi sotrpini, da zaostajamo vsi, stari in mladi, da v svoji brezbriznosti ne opominjamo samih sebe — svojega stanu. Ali, bodi mi dovoljeno, kje pa ima ta brezbriznost svoj vir, odkod se seli v srca naših tovarišev?

Žalostno sicer, a pomagati ne morem — resnica je!

Ako je kdo preziran, ako ga preganjajo, se mu gotovo ne zljubi, ali mu sploh ne pride na um, da bi silil kam v kako delo, da bi se ogreval za kako stvar, ki je mogoče tudi njemu potrebna.

Da smo pa prezirani nekateri, tega ne bo menda nihče zanikaval; da nas nižje višji pritiskajo, šikanirajo, to je tudi istina in mi menda ni treba navajati dokazov in prizorov, ki so se mi nešteto krat ponavljali; najgrše pa je, da nas celo preganjajo in še nesramno preganjajo, tožujejo, da, celo okrog po javnih lokalih opravljajo. — Dragi tovariš, to ne rodi samo žalosti, to neti v duši tudi obup!

Nadučitelj ima kot mi vsi drugi zakonito odkazan delokrog, ima pa več dela, več skrbi, večjo odgovornost, zato pa tudi večjo moč. V njegovih rokah je usoda podrejenih, tembolj provizoričnih učiteljev. Kakšen je njegov značaj, kako goji kolegijsni čut, tako ravna potem spodrejenimi. Veliko jih precenjuje svojo moč, jo zlorablja, a ker je nadučitelj, ima prvo in odločilno besedo pri višjih oblastih — ti, nižji, pa trpi, ali si kriv ali ne!

Torej, dragi tovariš, povej mi, ali čutiš v sebi veselje za delo, se ogrevaš za stanovsko zavednost in za procvit stanu, če te tvoj nadučitelj grdo in neusmiljeno preganja, te toži, sikira — pušča pred vrati tvoje učilnice špijonirati?! Boš li voljan delati in izpodbujati še druge k delu, če se zaganja tvoj šef v tebe pri oblastvih s tako silo, da ti odtrga, kar sta pravica in trpljenje dolgih let — tebi namenila? Ako te izpodrine pri kompetenci za tvoje lastno mesto, kjer si mogoče že 2 do 3 leta služil in se ubijal kot provizoričen učitelj — ali če smatra tebe, ki si mogoče pravtoliko trpel in študiral kot on — za hlapca, ki mora svojemu tiranu brezpogojno upogniti tilnik, povej, kako ti je pri srečju!

Taka zloba pusti sled v tvoji duši, in če je ta duša še mlada, neizkušena, nežna, vrhutega pa mehkočutna, bo ta sled velika brazda, ki se ti ne zaceli vse življenje. Zoperno ti bo vse, postaneš brezbrizen, in kaj ti je do tega, če nazadujemo, če padamo v sramoto vsemu narodu. Nič ti ni, tega sploh ne opaziš, ker plava pred tabo vedno le tvoja bridka usoda in — negotova bodočnost.

Najhujše udarce pa dajejo šele tisti, ki so z izvrstnim uspehom prebili celih 8 gimn. razredov, se morda učili potem celo krščanske ljubezni dve do tri leta v bogoslovju, in